

Statusnotat vedrørende aktuelle udviklingstendenser i klubsektoren

Af: Thomas Willer, Center for Ungdomsstudier, November 2017

Statusnotat vedr aktuelle udviklingstendenser i klubsektoren

Hvad gjorde vi?

Vi har sendt et spørgeskema ud blandt Ungdomsringens medlemmer og fået svar tilbage fra 200 fritids- og ungdomsklubber, hvilket svarer til en svarprocent på 29,4. I forhold til medlemstal repræsenterer klubberne 48500 børn og unge. Klubberne er rimelig fordelt mellem storbyer, mellemstore provinsbyer og landsamfund.

For at kvalificere tallene har vi gennemført en række kvalitative interviewet med repræsentanter fra forskellige kommuner.

Lovgrundlaget

Hvilket lovgrundlag ligger til grund for de medvirkende klubbers arbejde? – se tabel 1:

Hvilket lovgrundlag arbejder I under?	Procent
Dagtilbudsloven	29,5
Ungdomsskoleloven	44,6
Lov om social service	4,3
Folkeoplysningsloven	0,7
Lov om folkeskolen	9,4
Andet	1,4

Tabel 1: Lovgrundlaget som de medvirkende klubber arbejder med afsæt i.

Knap halvdelen af klubberne arbejder under Lov om ungdomsskoler, mens 29,5% arbejder under dagstilbudsloven.

17,1% har oplevet, at deres lovgrundlag er blevet ændret. 42,2% af disse oplever, at ændringen har haft betydning for det pædagogiske arbejde. 70,0 % af de klubber, hvor lovgrundlaget er blevet ændret, oplever at ændringen har forringet kvaliteten i det pædagogiske arbejde.

De fysiske rammer og kontingent

20,8% af klubberne er flyttet i nye lokaler i perioden 2013-17. 45,5% af klubberne har oplevet, at medlemsbetalingen er steget, mens medlemsbetalingen er faldet for 22,7% af klubberne og 31,8% oplever ikke ændringer i medlemsbetalingen.

Ledelse, organisation og normering

Hvilken organisations og ledelsesform har i?	Procen
Vi er en selvstændig kommunal institution med egen ledelse	32,0
Vi er en selvejende institution med egen ledelse	9,7
Vi er en del af en 0-18 års organisering med klynge-, område- eller distriktsledelse	11,7
Vi er en del af skolens ledelse med egen faglig pædagogisk ledelse	13,6
Vi er en del af skolen uden egen faglig pædagogisk ledelse	0,5
Vi er en del af ungdomsskolens ledelse med egen koordinator/afdelingsleder	32,0

Tabel 2: Organisations- og ledelsesform

Klubberne er organiseret ret forskelligt, Ca 1/3 er selvstændige med egen ledelse, og ca 1/3 af klubberne er en del af ungdomsskolens ledelse, og den sidste tredjedel er organiseret på flere andre måder.

For kommunerne gælder det om at organisere, så man får mest muligt for pengene. Flere af de kommuner, som vi har talt med, har fortalt om, hvordan der er sket en ændring i organiseringen primært af økonomiske årsager, og de fleste er positive og prøver at se mulighederne i den nye organisation. Men én kommunerepræsentant var meget bramfri og beskrev den nye situation således:

Hvis jeg må være helt ærlig og lukke noget galde ud, så er den nye organisering noget hø fordi de ansatte er blevet mere ufleksible, og det er svært at være ufleksibel, når man arbejder med unge. (Repræsentant fra kommune)

Selvom den nye organisering gerne skulle give mere for skattekrone, så er det ikke sikkert, at den altid vil gøre det. 55,7% af klubberne har oplevet, at de har fået en ny organisatorisk ramme. 29,8% af dem oplever, at den nye organisering har forringet den pædagogiske kvalitet, mens 25,3% oplever, at den pædagogiske kvalitet er forbedret.

9,7% af klubberne har fået en bedre normering, mens ca halvdelen af klubberne, 50,4% har fået en dårligere normering.

Medlemstal og fremmøde i fritidsklubber

I perioden fra 2013-17, hvordan har jeres medlemstal så været	Procent
Stigende	40,0
Faldende	34,7
Uændret	25,3
I alt	100,0

Tabel 3: Medlemstal i fritidsklubber i perioden 2013-17

40% af klubberne angiver at de har et stigende medlemstal, og 1/3 af klubberne har oplevet et fald i medlemstallet. Der er ikke nogen tydelig tendens i forhold til hvilke børn, som stopper med at være medlemmer af klubberne.

Når man kigger på, hvad der kan have betydning for udviklingen i medlemstallet, så er der ikke nogen tydelige sammenhænge mellem fx organisering, lokalområde etc..

Det ser ud som om, at det er unge fra et meget bredt socialt lag, som både kommer i klubberne, men også når de stopper igen, så er der ikke en entydig tendens i forhold til dem det er, som stopper (Repræsentant fra kommune)

Der er 76,9% af de klubber med dalende medlemstal, som peger på, at det er de **ressourcestærke** børn som dropper klubberne. Det ser ud til, at det er lige mange drenge og piger, som forlader fritidsklubberne.

Det stigende medlemstal afspejler sig dog ikke helt i fremmødet – se tabel 4:

Hvordan har fremmødet været i perioden 2013-2017	Procent
Stigende	34,1
Falende	28,0
Uændret	37,8
I alt	100,0

Tabel 4: Fremmødet i fritidsklubber

Ligesom ved udviklingen i medlemstal, så fordeler klubberne sig ret jævnt i forhold til udviklingen i fremmødet. Den store forskel mellem medlemstal og fremmøde er, at flere klubber oplever status quo, når det gælder fremmøde. Der er ligesom ved udviklingen i medlemstal flere klubber med stigende fremmøde end der er klubber med faldende fremmøde

Medlemstal og fremmøde ungdomsklubber

Når vi ser på ungdomsklubberne tegner der sig følgende billede vedr medlemstal – se tabel 5

I perioden fra 2013-17, hvordan har jeres medlemstal så været	Procent
Stigende	34,0
Faldende	32,0
Uændret	34,0
I alt	100,0

Tabel 5: Udviklingen i medlemstal i de medvirkende ungdomsklubber

Ungdomsklubberne fordeler sig meget ligeligt, når det gælder udviklingen i medlemstal over de seneste år. På den måde afspejler det meget godt de interviews, som vi har lavet med kommunerne. Der er ingen klar tendens, når det gælder udviklingen. Kommunernes egne bud på den lokale udvikling er også meget forskellige.

Men når vi tester for, hvad der kan have betydning for fremmødet, så viser det sig, at de små klubber på 0-100 medlemmer og de store klubber på over 300 medlemmer, er de klubber, hvor der procentvist er flest med et stigende fremmøde. Det er 42,7% af de små klubber som har et stigende fremmøde og 37,0% af de store klubber. Undersøgelsen siger ikke noget om, hvorfor lige netop dette viser en sammenhæng

Årsagen til, at vi ikke er stagneret og har haft et stigende medlemstal er fordi vi i kommunen prioriterer og satser penge på ungdomsrådet, fx med vores nye ungehus (Repræsentant fra kommune)

Jeg tror, at det er en generelt tendens i al fritidsliv, at vi er på et meget konkurrencepræget marked, og hvis vi ikke er knivskarpe på, hvad vi kan, så mister vi medlemmer, men jeg tror altid, der vil være brug for ungdomsklubber (Repræsentant fra kommune)

Vi prioriterer de udsatte unge, og det er dem, som vi laver ungdomsklub-tilbud for, og den store samarbejdsindsats, der er mellem skole og klubber gør, at vi fortsat har mange unge i klubberne og også fortsat vil have det (Repræsentant fra kommune)

Ungdomsklubberne peger ligesom fritidsklubberne på, at dem som primært forlader klubberne er de **ressourcestærke** unge. Det er 87,1% af klubberne som siger det.

Når man kigger på fremmødet i ungdomsklubberne, så er det ikke helt så positivt fordelt som ved medlemstallet. 28,1 % af klubberne oplever et stigende fremmøde, mens 38,5% af klubberne oplever et faldende fremmøde, og de resterende klubber oplever status quo mht fremmødet.

Klubbernes kernopgave

Hvad prioriterer klubberne som deres primære kerneopgaver? – det giver tabel 6 en indikation af:

Hvad er jeres primære fokus i arbejdet - forstået som kerneopgave (sæt flere krydser)	
Relationsarbejde med målgruppen	63,5
Skabe trivsel	60,4
Attraktive aktiviteter	52,5
Unge demokratiske dannelse	43,5
Samarbejde med skolen	39,1
Opsøgende kriminalitetsforebyggende arbejde	38,8
Aktiviteter af høj kvalitet	38,8
Samarbejde med socialforvaltning	19,4
Samarbejde med foreningsliv	18,0

Tabel 6: Klubbernes kerneopgave

Klubbernes opgaver er mange, og derfor er der heller ikke en tydelig topscorer. Men der er dog tre opgaver, som over halvdelen af klubberne mener er kerneopgaver

- Relationsarbejde med børn og unge
- Skabe trivsel
- Attraktive aktiviteter

Overordnet set mener kommunerne det samme, når det handler om klubbernes kerneopgaver. Der er klart nok lidt forskellige vægtlægninger hos kommunerne, når de selv skal sætte ord på klubbernes primære opgave.

Klubber skal understøtte børn og unges dannelse og læring, med klubberne ønsker vi sammen med forældre og skole, at børn og unge skal "komme godt i vej". (Repræsentant fra kommune)

Klubberne skal skabe trivsel, men de skaber også et andet lærings- og dannelsesrum end i skolen, hvor de unge i langt højere grad kan sætte sig selv i spil, og samtidig er klubberne også stedet, hvor vi kan være ekstra opmærksom på udsatte unge. (Repræsentant fra kommune)

Vi giver dem noget andet end skolen. I klubberne er der fast personale som arbejder med dem, og de unge nyder godt af voksne, der som primær opgave har relationsarbejdet (Repræsentant fra kommune)

Men ingen af kommunerne taler om attraktive aktiviteter som en kerneopgave i sig selv. De er mere midlet til målet, som er at skabe trivsel og dannelse.

Tabel 7 viser, hvordan udviklingen har været i mulighederne for at arbejde med de tre kerneopgaver.

Hvordan har mulighederne for at arbejde med denne opgave udviklet sig	Bedre muligheder	Ringere	Uændret
Relationsarbejde	22,4	26,5	51,1
Trivsel	19,8	24,8	55,4
Relationsarbejde	15,5	33,0	51,5

Tabel 7: Hvordan mulighederne for at arbejde med kerneopgaven har udviklet sig

For halvdelen af klubberne, så er der ikke sket nogen ændringer i mulighederne for at arbejde med kerneopgaven. Til gengæld oplever en ud af fire klubber at de har fået bedre muligheder, mens en tilsvarende andel oplever, at mulighederne er blevet ringere. Det kræver en mere tilbunds gående undersøgelse for at finde årsagerne til, hvorfor nogle klubber oplever forringede muligheder og andre oplever bedre muligheder. Det vil være virkelig brugbar viden, hvis man kan finde nogle mønstre, som går igen i de klubber, som oplever bedre muligheder for at arbejde med kerneopgaven.

Samarbejdet med skolen

70% af klubberne oplever, at de arbejder bedre sammen med skolerne end før skolereformen.

Men samarbejdet er dog ikke altid gnidningsfrit:

Det er svært at samarbejde med skolerne, det er altid klubberne, som står sidst i køen, når det handler om kommunikation og info, og man oplever sig mindre vigtig i samarbejdet (Repræsentant fra kommune)

Når man ser på samarbejdsfladerne mellem klubberne og skolerne, så er der mange, og der er ikke én særlig samarbejdsflade som stikker ud, som der er det primære samarbejde. Så der er et bredt samarbejde som involverer nogle af følgende samarbejdsflader:

- Understøttende undervisning
- Lektiecafe
- Temauger
- Støttefunktion
- "Fagfaglige timer"
- Valgfag
- Forlagt undervisning – undervisningen foregår i klubbens lokaler
- Forældresamarbejde i samarbejde med lærerne

Udviklingen på det ungdomspædagogiske område

Hvordan vurderer du overordnet udviklingen på det ungdomspædagogiske området.	Stigende Positiv udvikling	Uændret	Dalende Negativ udvikling
Politisk bevågenhed	44,7	37,8	17,5
Mulighed for at iværksætte udviklingsprojekter	26,7	42,6	30,7
Kvaliteten af de fysiske rammer	15,5	68,9	15,6
Jeres kendskab til områdets børn og unge	32,4	60,8	8,8
Mulighederne for at rekruttere nye medlemmer	24,5	53,9	21,6
Mulighederne for at fastholde medlemmer	21,6	39,2	39,2
Køre længerevarende pædagogiske indsatser	13,7	50,0	38,2

Tabel 8: Vurdering af den overordnede udvikling på det ungdomspædagogiske område

Ovenstående vurdering er naturligvis et meget subjektivt perspektiv på den overordnede udvikling inden for det ungdomspædagogiske område. Derfor er svarene heller ikke helt homogene, fordi der altid vil være forskellige syn på de samme områder alt efter hvilken kontekst, man befinder sig i. Men hvis man skal prøve at opsummere nogle af tendenserne i tabellen, må det være

- ca halvdelen vurderer, at området har en stigende politisk bevågenhed
- kvaliteten af de fysiske rammer er for 70% af respondenterne uændret
- 1/3 har et stigende kendskab til børn og unge området,
- mulighederne for at fastholde medlemmer vurderes meget forskelligt, og det kunne være interessant at undersøge dette nærmere. Hvad gør at 1/5 synes, at mulighederne er stigende for at fastholde medlemmer, mens næsten 40% synes, at mulighederne er dalende

Når man spørger kommunerne om at vurdere den overordnede udvikling indenfor det ungdomspædagogiske område får man også meget blandede svar

Der er sket en god udvikling med meget fokus på området., men vi er også udfordret af ny struktur, 20% af børn og unge får mere end fem km hen til nærmeste klubtilbud (Repræsentant fra kommune)

Det er blevet svære at være ungdomsklub, fordi der er skåret i budgetterne, og konkurrencen er øget fra andre fritidstilbud, men samtidig er der også kommet fokus på, hvad vi kan, som idrætsforeningerne ikke kan (Repræsentant fra kommune)

Der er kommet meget politisk fokus på de unge, politikerne har lavet et hus til de unge... og samtidig er der også en tendens til, at der sættes fokus på de unge som ikke er under uddannelse (Repræsentant fra kommune)

Vi oplever klart, at samarbejdet er blevet styrket mellem skolerne og klubberne - vi har ikke nok fokus på den svage del, og det er blandt andet et ressource spørgsmål... (Repræsentant fra kommune)

Overordnet kan man sige, at den lokale kontekst er meget afgørende for, hvordan man oplever at udviklingen har været inden for det ungdomspædagogiske område.

En refleksion fra interviews med kommunerne.

Når man taler med repræsentanterne for kommunerne, får man indtryk af, at hver kommune kører sin egen dagsorden. Samarbejdet på tværs af kommunerne og erfaringsudveksling på tværs kunne uden tvivl hæve kvaliteten i arbejdet med de unge.